

Kemiske småforsøg

Redigeret af Ole Bostrup

Kender De et sjovt forsøg?

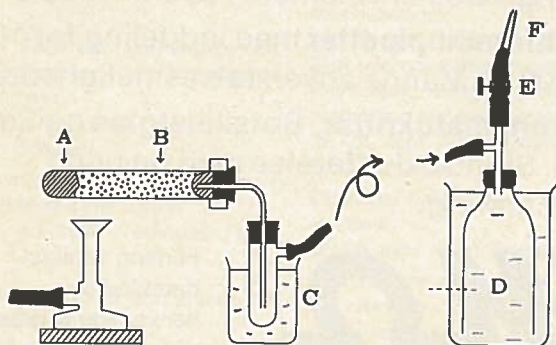
Så send en kort beskrivelse til Dansk Kemi, Skelbækgade 4, 1717 København V.

Cracking på en anden måde

Cracking af paraffinolie eller andre tunge råoliefraktioner er et velkendt forsøg i skolen. Her skal der beskrives en enklere og morsom udførelse af forsøget.

I et supremax reagensglas hældes 3 ml paraffinolie, hvorefter der stoppes rockwool i glasset til al paraffinolie er opsugt. Tørret perlekatalysator anbringes ovenpå. Reagensglasset opspændes vandret og forbindes via et kølet forlag med en »gasbeholder«. Perlekatalysatoren ophebes med en fiskehalebrænder, som efter 1 minut flyttes 1 cm til venstre, så paraffinolien også bliver varmet op. Den dannede gas samles i gasbeholderen. I forlaget samles en væske, som kan karakteriseres på sædvanlig måde. Gassen brænder med en lysende sodende flamme p.g.a. alkenindholdet, men ledes gassen først gennem et glasrør med lidt platin-asbest, vil forbrændingen ske uden sodning, da alkenene reagerer med gassens hydrogen under dannelse af alkaner. Beskyttelsesbriller!

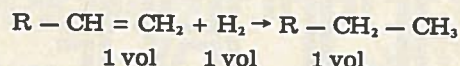
A: Paraffinolie i rockwool, B: Tørret perlekatalysator C: Kølet forlag, D: Gasbeholder (plastflaske), E: Klemme F: Spidset glasrør.

Crackgassens sammensætning

Apparatur og kemikalier: 2 stk. 100 ml glasstempel (Exello), glasrør, gummislange, tregangshane, hydrogen, 1-buten (Fluka), platin-asbest eller platin-aktivkul.

I apparaturet, der er vist på tegningen, udføres følgende bestemmelser.

A: Apparaturet gennemskyllles med crackgas. Herefter fyldes der nøjagtigt 100 ml crackgas i stempel 1. Gassen ledes over katalysatoren til konstant volumen opnås. Volumen formindskelsen $-\Delta V_a$ noteres.

Volumen formindskelsen er et udtryk for indholdet af den komponent, der er i underskud — altså enten alken eller hydrogen. Der udføres derfor to bestemmelser mere.

B: Til stempel 2 sættes 50 ml H_2 og til stempel 1 100 ml crackgas. Gasserne blandes og ledes over katalysatoren. Volumen formindskelsen $-\Delta V_b$ noteres.

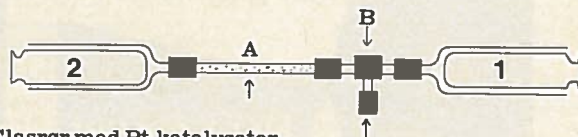
C: Til stempel 2 sættes 50 ml buten og til stempel 1 100 ml crackgas. Gasserne blandes og ledes over katalysatoren. $-\Delta V_c$ noteres.

Måleeksempel:

$-\Delta V_a = 32$ ml Hydrogen

$-\Delta V_b = 44$ ml Alken

$-\Delta V_c = 33$ ml Hydrogen

A: Glasrør med Pt-katalysator, B: Tregangshane

I dette eksempel er vol.forholdet $\text{H}_2/\text{alken}/\text{alkan} = 32/44/24$. Forsøg C har ikke været nødvendigt i dette tilfælde, men gassens sammensætning varierer en del fra forsøg til forsøg.

Peter Norrild